

י"ל ע"י התאחדות האברכים
 "אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
 פר' שופטים תש"פ • גליץ ס"ג

נחל קדומים

דברות קודש ממעיין נובע, כ"ק מרן רבנו"ק ז"ע

לא יומת עפ"י יחידו של עולם

על פי שנים עדים או שלשה יומת המת לא יומת על פי עד אחד (דברים יז, 11). יובן ע"פ מאמר חז"ל (יהושעלמי מכות פ"ב ה"ז) שאלו לחכמה, חוטא מה יעשה ויתכפר לו. אמרה: "חטאים תרדף רעה" (משלי י"ג, כ"א). שאלו לנבואה, אמרה: "והנפש החוטאת היא תמות" (יחזקאל י"ח, 2). שאלו להקב"ה, אמרה: "יעשה תשובה ויתכפר לו" וכו'. ובמדרש (ילקוט שמעוני תהלים רמז תש"א), שאלו לתורה, אמרה "ביא קרבן ויתכפר לו". נמצא כי "על פי שנים עדים", החכמה והנבואה, "או שלשה", או גם על פי התורה בזמן שאין בית המקדש קיים, שאין יכולין להקריב קרבן "יומת המת", אין לו תקנה ח"ו. אבל "לא יומת ע"פ עד אחד" - יחידו של עולם, שהמציא לו דרך תשובה.

(ריב"ה ק"ר מאיר מפרימשלאן ז"ע)

לא לחקות תנועות הצדיק ללא כוונה

לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ד' אלקיך אשר תעשה לך (דברים טו, 23). 'עץ' מרומז על הצדיק. דהנה יש בני אדם כשרואין איזה תנועה ומנהג מהצדיק, אע"פ שלא נתאמת ונתברר להם, מאיזה טעם ושורש מה עשה הרב תנועתו ומנהג זה, הם עושים אחריו כמותו, ועל זה אמר בספר הקדוש נועם אלימלך^א שהדבר כמין פסל ח"ו, לעשות תנועה ומנהג דוגמת רבן, אם לא אחר שנשאת ונתת בדבר, ויש להם טעם וכונה רצוין על פי התורה, אזי תוכל ואז תעשה. כי אם לאו, מי יודע לאיזה כונה והוראות שעה עשה הרב ככה, ומכל שכן ברב שאינו מוסמך כל כך, מבורא בשם הרב הקדוש מלובלין שהוא קרוב לעבודה זרה ממש ח"ו.

וזהו שהזהירה התורה הקדושה "לא תטע לך אשרה כל ע"ץ", שהצדיק לא יהי' לך בעיניך דוגמת אשרה אילן הנעבד ח"ו כנ"ל, ורק אחר שתברר הדברים לאמיתתן, אז תוכל עשות כמעשהו.

(ריב"ה ק"ר מרדכי מנדבורנא ז"ע)

אם נקבל הנהגתו ית' בתמימות יקבל הוא הנהגתו

תמים תהי' עם ד' אלקיך (דברים יז, 10). הנה הקב"ה נוהג עם בראיו מדה כנגד מדה. ואם אנו מקבלים הנהגת השי"ת אנו בתמימות, אזי השי"ת מקבל

גם אותנו כביכול בתמימות. ואע"פ שאין אנו כדאין וראויין לחמלתו מצד מעשינו, הנה מצד הנהגת התמימות שבנו הוא נוהג עמנו בחסד וברחמים. וזה שכתב רש"י ז"ל "כל מה שיבא עליך קבל בתמימות, ואז תהי' עמו ולחלקו" פירוש אפילו אם אינך ראוי לכך מצד מעשיך.

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

ב' ההנהגות אצל הרדיין

שופטים ושופטים תתן לך בכל שערך וכו' (דברים ט"ז, 17), וסמון ליה בפרשה, לא תטע לך ... אצל מזבח ה' אלוקיך (שם כ"א). הנה אי' במהר"ם שיף מליצה על הסמיכות בין פר' דיינים למזבח. דהנה מה מזבח ציפיו נחוש, אמנם בתוכו מלא הוא בעפר האדמה. כך צריך להיות שופט ישראל ודיין שבתוך תוכו יהא שפל ונבזה בעיניו בבחי' ואנוכי עפר ואפר, אך כלפי חוץ יעטה ציפיו נחוש, היינו שבהנהגתו עם הציבור יהא בו עוז רוח ותקיפות ומצח נחושה להגן בתעצמות על קדשי ישראל.

מהנחל

נחלי אש בקצירת האומר

מאי אלול

ויתורו את ארץ כנען, פי' בתרגום "ויאללו" ית ארעא דננען. ופירושו צדיקים, כי זה עניינו של חודש אלול, לתור ולחפש אחר בדקי לבבו מה יש לו לתקן, ולהיות ממארי דחושבא. בכל עת, ובפרט בימים אלו. (כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

ויש להסמין כאן בדרך רמז דברי הספרי עה"פ לבלתי רום לבבו מאחיו, "מאחיו ולא משל הקדש". ועפ"י האמור יתבאר, דכאשר נוגע הדבר לכבודו העצמי, אזי יהיה בבחי' עפר ואפר לבלתי רום לבבו מאחיו. אמנם כאשר נוגע הדבר ל"הקדש", היינו לחפצי שמים, אזי בודאי יהא בו מידת הנחישות והגבורה לקנא קנאת ה' צבקות בכל עוז ותעצמות.

(כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

א. וזה לשון הנועם אלימלך בפר' קדושים: אל תפנו אל האילים. בגמרא (שבת קלט) אמרו אל תפנו אל מדעתכם. נראה פירושו על פי שכתב בספרים שבכל אבר או תנועה שאדם עושה בה מצוה או דבר קדושה אז הנשמה שורה באבר ההיא וכשהנשמה שורה באותה האבר אז האבר מתנועע מכחם וממחמת זה נראית התנועה בחוץ, וזה משתנה באדם, לפי מעשיו הם תנועותיו. ובשביל זה התנועות של הצדיקים מתוקים וטובים לרואיהן, כי מכח הנשמה היא התנועה והנשמה היא חלק אלוה ממעל. אשר כל הטוב בו. ולזה כשאדם עושה תנועות חבירו, אינה מקובלת לשום אדם, מחמת שאינו שלו, ולא היה נשמתו באבר ההיא כשעשה התנועה, והיא בלא קדושה, והוא רחמנא ליצלן כעבודה זרה, שעושה תנועה שאינו חלק אלקות, כי אם מחמת שאהב התנועה שראה מחבירו ומצמא חן בעיניו. וזה אינו יודע שזה היה מחמת החלק אלקות השרוי' בהאבר לזה הטעם התנועה מתוקה ומצאה חן בעיניו. אבל אל מחמת התנועה עצמיות, כי אם מכח הנשמה השרויה בה והוא עושה בלא שכל ובלא כוונה, כי אם מחמת יפה התנועה. ואם כן הוא עובד לה לתנועה ועושה האבר שעושה בה התנועה כמסכה לעבוד האבר ההיא. וזה הוא אל תפנו אל האילים אל תפנו אל מדעתכם כו', שאלוהתכם אשר חלק לכם הבורא בחסדו היא הנשמה הקדושה אל תפנו מכם. ואלקי מסכה לא תעשו לכם, פירוש לא תעשו לעצמכם כמסכה בתנועות כחובות שאין בהם חיות אלקות כי אם תעשו בדעתכם ובכוונה. וזו היא אני ד' אלקיכם, רצה לומר מכח האל-הות שהיא הנשמה הקדושה השרויה בכם.

חלוקי הנחל

פלאות התורה מאוצרותיו של הנה"ח ר' זרח רזנטל שליט"א

"זוכה ורואה בשמחתה"

התבוננות במעשה ביהמ"ק השלישי שיבנה כב"א והציפיה וההשתוקקות לבנינה בימים אלו - פרק ה' -

התלבשות דור דעה בישראל בימי אלול

מובא בחידושי הרי"ם בספר הזכות לאחר פר' שופטים בר"ח אלול סיפר מעשה שהיה לפני האריז"ל, שבא מורינו הרב ר' שלמה לפניו, וקם האריז"ל לפניו, והרבה לו כבוד ויקר. וחקר רח"ו הענין. ואמר לו האריז"ל, שכיון שעשה ר"ש מצוה שהיה רגיל רבי פנחס בן יאיר לעשות, נעשה בחינת עיבור נשמה מרפב"ל לעוזרו, ולכן נעמד האריז"ל מפני נשמת רפב"ל. שאל האמרי אמת מגור את אביו השפת אמת, מה הענין שסיפר החידושי הרי"ם מעשה זה בר"ח אלול. אמר לו השפ"א שהוא עצמו נתייגע בזה והאיר ה' עיניו שכוונת החידושי הרי"ם לדבר נורא. שכיון שבחודש אלול עסקו כל דור המדבר בעשיית תשובה. כאשר מרע"ה היה בשמים בפעם השלישית. אחר שבפעמים הראשונות עדיין לא נתרצה הבורא להם. ובאמת זכו שביה"כ אמר הבורא 'סלחתי כדבריך', ולהשראת השכינה ביניהם במשכן וכו'. וא"כ בכל שנה כאשר בני' עוסקים בתשובה בחודש קדוש זה, זוכים שיבואו כל אותו דור דעה שמבואר בזה"ק שעד ביאת הגואל לא יהיה כאותו דור, והם מצטרפים לכל יהודי לסייע בעדו, במה שהם עסקו בחודש הזה-לקיים מצוות התשובה בשלימות. וכן מובא בחת"ס בדרשות (דודש לפ' נצבים שנת תקצ"ח), שבילקוט שמעוני בהושע (י"ה) עה"פ "שובה ישראל עד ה' אלוקיך", אומר הילקוט, "עד", שהוא ברחמים!" ומבאר החת"ס שהכוונה על התשובה של ימי אלול, שהם ימי רחמים, שיש לשוב בהם לפני שמגיעים ימי הדין.

והגאון מהר"ש קלוגר בספרו קהילות יעקב (ח"א דף כ"ו) עה"פ (קהלת י, 1) "טוב אחרית דבר מראשיתו", מחדש חידוש נורא, שהכונה בפסוק על התקיעות שופר של חודש אלול שהם באחרית השנה, שהם פועלות ומעוררות לתשובה יותר מתקיעות ראש השנה שהם בראשית השנה!

השתוקקות לבנין ביהמ"ק בחודש אלול

והנה בענין עבודת אלול מובא בחי"א בספרו "חומת אנוך" בשם רבינו אפרים (מבעלי התוס'), שאלול"ר ר"ת 'א'חד ל'חטאת ו'אחד ל'עולה" (ויקרא א-טו). והרמז בזה, שצריך האדם להעלות בליבו, שבימים אלו בזמן שהיה ביהמ"ק קיים היו כל בני ישראל משתדלים להביא קרבנותיהם לכפר על כל העוונות, חטאת ועולה וכו', כדי שייגעו ליום הדין נקיים ומטוהרים מחטאים. ועתה שחרב ביהמ"ק, יש להשתדל עד כמה שאפשר, להכין עצמנו לבוא כראוי לפני מלכו של עולם ביום הדין. ובשני סוגי עבודות יש לעסוק. "א' לחטאת" - להתעורר בתשובה ולסור מרוע החטאים. ו"א' לעולה" - להוסיף התעלות ושלימות, ע"י עשה טוב של ריבוי לימוד התורה ועבודת התפילה!

המשך בעמוד ב' <<<

"ושפטו את העם משפט צדק"

אשירה אצל מזבח ה' אלוך, דללמד יצא דכמו שהמזבח ציפיו נחושת ותוכו עפר, כן יש לו לדין להיות בתוכו עפר פירוש שפל ונבזה בעיניו, אך כלפי חוץ יעטה נחושת, שבהנהגת הציבור יעטה נחושת להנהיגם בתעצומות ולשמור על קדושי ישראל, ופי' אאמו"ר זצ"ל הכ"מ לפי"ז את דברי הספרי עה"פ "לבלתי רום לבבו מאחיו", "מאחיו ולא משל הקדש", ורמז ע"פ הנ"ל דכלפי אחיו יש לו לנהוג בשפלות לבלתי רום לבבו מהם, אך לענייני הקדש וחפצי שמים יש לו לנהוג בעוז ותעצומות.

וא"ז זי"ע פי' בנחל יצחק, שהטענה שטוענים "אבינו מלכנו זכור כי עפר אנחנו", הוא טענה עצומה וחזקה, אמנם כל זה הוא כאשר האדם בעצמו ג"כ זוכר שהוא עפר.

וי"ל שזהו שאומרים בפיוט "מי זה יצטדק נמשל כעפר דק", שמי שרוצה לזכות להצטדק לפני השי"ת, צ"ל נמשל בעיני עצמו כעפר דק, ורק אז יוכל לזכות בדין, וזהו הרמז במזבח הנחושת, שהי' תוכו עפר, שזהו יסוד הכפרה. אמנם כלפי אחרים צריך ללבוש עזות נחושת, ללמד עליהם זכות, ועי"ז גופא תבא הכפרה.

והנה בשבת קודש מתעורר נקודה של יראת שמים בכל כל יהודי, כמאז"ל "עם הארץ אימת שבת עליו", וכן בראש השנה מתעורר בכל כל יהודי יראת שמים. והטעם נראה, כי כאשר הבריאה חזרת אל שורשה, מתגלה השורש של הנפש הישראלית. ובשבת נשפע חיות חדש לכל הבריאה למשך השנה החדשה.

ויש לרמז זאת בפסוק "שופטים ושטרים תתן לך בכל שעריך", שכאשר ישפוט האדם בדעתו כיצד בשערי השנה ובשערי השבוע מתגלית הנקודה היהודית, ממילא עי"ז "ושפטו את העם משפט צדק", שיוכלו עי"ז לשפוט את ישראל לצדק, כי עי"ז מוכח ששורש היהודי הוא זך וטהור. ויהי רצון שזנכה לקנות מידה זו לדון כל ישראל לכף זכות ועי"ז ידונו אותנו בעל העולמות לכף זכות ונוכה לשנה טובה ומתוקה אכי"ר.

נערך ונלקט ע"י

הר"ר משה מנחם העשבי הי"ד

כדי להיות בריא וחזק לעבודת ה' יתברך, ולא להנאת עצמו חס ושלום. והנה מה שאדם אוכל ומתהנהג בעולם הזה נקרא 'לך', כמאמר חז"ל (פסחים ט"א, חציו לכם. וזהו הרמז לא תקים לך, פירוש תענוגי עולם הזה הנקרא 'לך'. 'מצבה', פירוש מעמד ומצבה לקיום, רק הכנה לעולם הבא.

(קדושת לוי)

תפקיד המנהיג

שופטים ושטרים תתן לך בכל שעריך אשר ד' אלקיך נתן לך (ד"ה, יט). פירוש שתשים עליך שופטים, שיתנו בך את ה' אלקיך.

(בוציא דנהורא)

החזקת חכמי ישראל

שופטים ושטרים תתן לך בכל שעריך, אשר ה' אלהיך נתן לך לשבטיך, ושפטו את העם משפט צדק וגו' (ד"ה, יט). שיהיה שתולים בבית ה' בעירם, ולא יצטרכו לזוז זיז כל דהוא ממקום שעריהם, שלא יהיו נודדים כלל ללחם ולירד לשערים. ועל דרך ששמעתי בשם המ"מ מפורסם בשם טוב מוהר"ר צבי הירש ע"ה מ"כ בק' נאדבורנא יצ"ו. "יהי רצון שיתקיימו בנו חכמי ישראל, בכל מקומות מושבותיהם". שלא יצטרכו להטלטל בשביל פרנסה. וזהו בכל שעריך, ועל ידי זה יהיה קיום להשופטים, ושפטו משפט צדק.

(מחזה אברהם)

איתא בקדושת לוי עה"פ שופטים ושטרים תתן לך וכו' ושפטו את העם משפט צדק. והנה השי"ת שופט את בני ישראל ביום המשפט ברוב רחמי וחסדיו, אך צריכין אתערותא דלתתא לעורר את המדה של חמנות למעשה. וזה נעשה ע"י שאנו מתנהגים בחסד, ומלמדים זכות על כל איש מישראל לדונו לכף זכות, ועי"ז מתעוררת אותה המידה למעלה, ומשפיע עליו ועל כל ישראל חסדים. כי נפתחים שערי החסד העליונים להריק ברכה על כל ישראל. וזהו "שופטים ושטרים תתן לך בכל שעריך", פי' שאתה תכין ותתקן לעצמך את המשפט ע"י השערים שתפתח, וזה ע"י "ושפטו את העם משפט צדק", ר"ל שעי"ז שכל אחד ירגיל את עצמו לשפוט את העם משפט צדק ללמד צדקה וזכות על כל זרע ישראל, הנה בזה הוא מעורר את שערי החסד של מעלה, ויוצא זכאי במשפט של מעלה כי במדה שאדם מודד מודדין לו.

והנה גם בתפארת שלמה רמז כדברי הכתוב שופטים ושטרים וגו' כנ"ל, שיש לו לאדם לשפוט את עצמו תמיד ולהרגיש שכל מה שהוא עושה אינו כלום, ולהיות כשופט ושטר על עצמו. וזהו "שופטים ושטרים תתן לך" פי' לעצמך, אך עם ישראל יהיו בעיניכם כצדיקים גמורים, וזהו "ושפטו את העם משפט צדק".

והנה לפי"ז אפשר לפרש סמיכות הדיינים למזבח כדי לומר, שכמו שאת המזבח ציפו נחושת ותוכו עפר, כן יש להם לצדיקי ומנהיגי הדור לשפוט את עצמם כעפר, כדברי התפארת שלמה הנ"ל "שופטים ושטרים תתן לך", להיות תוכם עפר ואפר, אך כלפי סביבתם, דהיינו את שאר העם, יש להם לדאותם נחושת, ולהמליץ עליהם רק טוב. שהרי מזבח הנחושת נועד לכפר על הדוה, ע"י קרבנות.

ואאמו"ר זצוק"ל הכ"מ פי' באופן אחר סמיכות הפסוקים. והביא את דברי המהר"ם שיף על הפסוק שופטים ושטרים תתן לך, וסמך ליה לא תטע לך

ערבי נחל

אמרים ערבים ממאורי החסידות

אל תרזן את חברך את שתניע למקומו

שופטים ושטרים תתן לך בכל שעריך (דברים ט"ו). נראה, כלל הכל מה שכתב החסיד מוהר"ר יעב"ץ בפרק ב' דאבות (משנה ה') במשנה "ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו".

זה לשונו, "שזהו כלל גדול להתמדת השלום והאהבה בין האנשים, וזה כי רוב הקטטות הנופלות בין בני אדם, הם בסבת שיפוט האדם משפט אחד לעצמו ומשפט אחר לזולתו, לכן הזהיר וכו' שיהיה דעתך ונפשך תחת נפשו. המשל, חרפך בן אדם על איזה דבר שעשית לו, אל תשיבהו עד שתדין אתה בעצמך אם היה הוא עושה לך מה שעשית לו, אם היית מחרפו יותר ממה שחרפך, וכן המשל בכל משא ומתן שיהיה לך אצל חברך וכו', יעוין שם.

וזהו שאמר, "שופטים ושטרים תתן לך", ורצה לומר אותו משפט שהיית רוצה על חברך אותו המשפט שפוט לעצמך, ותתן לך זה השופט שישפט אותך כמו זולתך, ואז כל אחד על מקומו יבוא בשלום.

(תולדות יעקב יוסף)

מטרתם של תענוגי עולם הזה

ולא תקים לך מצבה (דברים ט"ו, כב). נראה לפרש על פי שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (אבות פ"ד מ"א) "התקן עצמך בפרוודור כדי שתכנס לטריקלין". כי העולם הזה הוא הכנה לעולם הבא, ומה שאדם אוכל ושותה, הוא

והנה מובא באגרא דפירקא (את י"א) עה"פ בפרשתינו פ' שופטים יז, ח "כי יפלא ממך דבר למשפט וכו', דברי ריבוב בשעריך וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר הוי"ה אלוך בך". שכאשר אדם יושב ועוסק בתורה ולא זוכה להבין לימודו, שנסתלק ממנו הדעת, בחינת דברי ריבוב בשערי המחשבות, ומפלא ממנו דיבורי משפט התורה. העצה לזה "וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלוך בך". שיעצו עיניו, ויתאונן על הגלות, וישתוקק אל מקום המקדש השלישי מקום שבו יבחר ה' אלוך. ואז ע"י השתוקקותו וכיסופו למקום בית המקדש, יזכה ל"שמעת והגידו לך את דבר המשפט", שיזכה שיאירו את עיניו בתורה הקדושה ויבין התורה ע"י אורו של משה רבינו שהוא הדעת של התורה הק'!

וממש כדברים האלו מובא בתפארת שלמה לגבי עבודת התפילה, שכאשר מגיעים לאדם מחשבות זרות המבלבלות התפילה. מביא את דברי הגמ' בברכות (דף ג' ע"א) שר' יוסי היה מהלך בדרך ונכנס לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל, ובא אליהו הנביא זכור לטוב ושמר לו על הפתח וכו'. ומבאר לדרכו שכאשר היו באים מחשבות לבלבל התפילה, היה נוהג אז להיכנס לבחינה של "אחת מחורבות ירושלים", שעורר ליבו לקונן על חורבן ירושלים והשתוקקות לבנינה. ועי"ז מיד בא אליהו הנביא ושמר לו על הפתח, על פתחי הפה, שיוציא תפילתו בכונה הראויה!

וע"פ דברי החידושי הרי"ם הנ"ל אפשר לומר, שסגולות אלו אע"פ שמועילות הם בכל השנה, במיוחד תועלתם גדולה בימי אלול. כיון שמרע"ה היה עוסק בימים אלו בשמים ללמוד תורה מהקב"ה, שהיה הכנה ללוחות השניות ולבניית המשכן, וע"כ כאשר משתוקק בזמן לימודו למקום השראת השכינה לבית המקדש, מקבל סיוע ממש רבינו שעסק באלו הדברים באלול!

נחמה בכפלים ע"י הקב"ה בעצמו

וכמה נפלא למתבונן בהפסרת הנחמה של שבת קודש זו ד' נחמתא, ששייך לחודש אלול. שדברי הנחמות עוסקים בשלימות דרגות התורה והתפילה שתהיה בזמן הגאולה השלימה. ובלמדנו ענייני אלו בודאי מתעוררים רגשות ליבות של בני ישראל בגעגועים וצפייה להגיע לאלו הנחמות. ובפרט לפי המובא בחז"ל שעד הפטרה זו, למרות שרבו המנחמים, בכ"ז לא קיבלה עדיין כנס"י תנחומים. ע"פ החיד"א בנחל שורק (על הפסוק שופטים) בשם הפסיקתא. וכתבו המפרשים הטעם שהגאולות והמקדשות הקודמים שהיו ע"י שליח נחרבו. אבל בגאולה העתידה שתהיה ע"י הקב"ה בעצמו, וכן ביהמ"ק השלישי יהיה מעשי ידי הקב"ה, יהיה קיים לעד.

ולזה אומר הקב"ה בלשון כפילות "אנכי אנכי הוא מנחמכם" מעין דוגמא לשני החורבנות שהיו כבה אומר הקב"ה נחמה כפולה, ומדגיש שאנכי הגואל ואנכי הבונה את בית המקדש לעתיד, וזה נחמה אמיתית שתהיה הגאולה עולמית ובנין עדי עד! ע"כ דברי החיד"א.

וכן כותב המהר"ר קרא בשם מדרש רבותינו על כפילות הלשון "אנכי אנכי", רבי אבין בשם רבי שמעון בן לקיש אומר, משל למלך שכנס על מיטונא והורידה והוציאה חוץ לפלטין שלו. לאחר זמן ביקש להחזירה. אמרה לו, כפול כתובתי ואח"כ אתה מחזירי. אף כך אמר הקב"ה לישראל בסיני אמרתי לכם רק פעם אחת אנכי שנאמר "אנכי ה' אלוך", ולעתיד לבוא אומר לכם שתי פעמים "אנכי אנכי הוא מנחמכם"! ולהבין ע"פ מדרש זה מה הכונה שבכפילות הנחמה "אנכי אנכי" מכפיל הקב"ה את הכתובה לכלל ישראל. הנה מובא בספר זרע בוך [לרבי ברכיה שפירא מקראקא לפני קרוב לארבע מאות שנה] שהכונה ע"פ הגמ' בשבת דף פ"ב ע"ב. שכיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע, באו ששים רבוא מלאכי השרת וקשרו לכל אחד מישראל שני כתרים. וכשחטאו באו מאה ועשרים רבוא מלאכי חבלה ופירקום. ועתיד הקב"ה להחזיר לנו שנאמר (בפסוק הקודם) "ופדויי ה' ישוּבון ובאו ציון בונה ושמת עולם על ראשם", השמחה שמעולם על ראשם. ואומר בזה הפסיקתא דרב כהנא (פסקה י"ב אות כ"ב) שזה רמז בכפילות "אנכי" א"ד ברכיה הכהן, אמר הקב"ה אנכי ר' א' א'נא נ'הורך כ'לילך י'אוותך. אימתי שכתקבל עשרת הדיברות. ונתן הקב"ה ב"מ"ת את אור שני הכתרים לבני", ובכפל ה'אנכי אנכי" רומז ב"מ"ת על כפל הכתרים שיחזרו לבני' לעתיד לבוא. וא"כ כפל הכתרים לע"ל לבני" הוא הנמשל לכלל הכתובה שנתן המלך למטרונא.

חנוכת הבית

ערך ע"י הרה"ג ר' נפתלי מרדכי ראזענבוים שליט"א

הנה בפרשת שופטים שאנו קורין השבוע, כתיב בה שהכהן המשוח מלחמה לפני שיוצאים למלחמה מכריז ואומר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֲתֶם קְרִבִים הַיּוֹם לַפְּלִמָּה וְגו', מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַּיִת חֲדָשׁ וְלֹא תָנְכּוּ לָךְ וְיָשֵׁב לְבֵיתוֹ פֶּן יָמוּת בַּפְּלִמָּה וְאִישׁ אֲחֵר יִתְנַכְנֶנּוּ (דברים כ, ג-ה). ומזה למדו חז"ל שיש לעשות חנוכת הבית קודם שנכנס לביתו החדש. והוא, כדי לתת שבח והודאה להשי"ת על שזיכה אותו לחנוך ביתו החדש. ואע"פ שאינו מוזכר בשו"ע חיוב זה מ"מ חיוב הוא, כאשר יתבונן המעיין בס"ד במקורותיו בראשונים ובאחרונים. וא"כ הבה ונתבונן השבוע בחיוב זה בס"ד:

חנוכת הבית מהו

יש אומרים, שחנוכת הבית היינו שקובע מזוזה בביתו, וכל זמן שלא קבע מזוזה עדיין לא נגמרה בניית הבית. ויש אומרים, דכל זמן שלא נכנס לדירה לדור בה, עדיין לא חינוך דירתו. ויש אומרים, דעיקר החנוכה היא הסעודה שעושים, וכל זמן שלא עשה סעודת מצוה על שזיכה אותו לחנוך דירתו, עדיין לא חינוכו כראוי:

הבונה בית חדש, יש לו לעשות יום שכולו שמחה, ולעשות סעודה ולשיר זמירות שירות ותשבחות על גודל רחמיו שזיכה אותו לכך, ולדרוש בדברי תורה בענין המאורע, ויקבע על זמן לעסוק בו בתורה ותפילה, ואז הקדושה שורה שם:

סעודה הוה, יש אומרים דהוי סעודת מצוה. ויש אומרים, דאע"ג דחיוב הוא מ"מ אינו סעודת מצוה:

יש אומרים, דדוקא בארץ ישראל הוי סעודת מצוה, משום דמוסיף במצות ישוב ארץ ישראל, אבל בחו"ל כיון דאין חיוב כ"כ, לא הוי סעודת מצוה. אבל אם דורש בו בדברי תורה בשירות ותשבחות שפיר הוי סעודת מצוה אפילו בחו"ל. ויש אומרים דאף בחו"ל הוי סעודת מצוה:

טעם הסעודה

טעם סעודה זו, א) מפני דדרך העולם כשבונה בית חדש, מיד מיידח לו מקום בביתו שיהא לו לעבודת השי"ת, וא"כ עושה הסעודה לגמרה של מצוה, אמנם מנהג העולם להיפך הוא, שעושים טפל לעיקר, דאין נזהרים לקבוע ביהמ"ד בבית חדש ואע"פ סעודה עושים. ב) דכל מי שזוכה להביא דבר גדול לידי גמא, מחויב להודות לה' על כל החסד שעשה עמו שזכה

לגמור הדבר בלי מכשול, והבונה בית מברך שהחינו (סימן רכג סעיף ג), הרי דברכת שהחינו במקום קרוב תודה היא, ובברכת הודאה קי"ל (סימן ריט סעיף ג) דיש לברכו בעשרה דייקא, ואם לא בירך בעשרה לא יצא ידי חובתו, לכן עושין סעודת חנוכת הבית, כדי שיהיה שם עשרה, וביניהם ב' ת"ח כדי לברך ברכת שהחינו בהודור. ג) משום שבקניית בית הוא שמח שזכה לקיים מצות מזוזה מן התורה, כי הגר בבית שכור אינו חייב במזוזה רק מדרבנן, וראוי להשתדל להביא את עצמו לידי חיוב מזוזה מדאורייתא. ד) כי הבית מבטא גבול וצמצום, והברכה היא בלא גבול ובלי צמצום, וענין הסעודה היא ליהנות אחריה וכמיתדו של אברהם אבינו ע"ה שהיא מידת החסד, ובו נאמר 'ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה', שעל ידי מידת החסד מרבה ברכה באין שיעור ואין גבול, והיא היפך ממידת הצמצום:

תנאי ואופני הסעודה

יש אומרים, דדוקא הבונה בית חדש או קונה בית חייב בחנוכה, אבל המוכר ביתו וחוזר וקנאו, אינו חייב בחנוכת הבית:

יש נוהגין לעשות הסעודה בשבת, ויש אומרים, דלכתחילה יעשה הסעודה בימות החול דוקא, כדי שיהא ניכר שעושה סעודה מיוחדת לכבוד החנוכה:

יש אומרים, דיש להסתפק אם מותר לעשות סעודת החנוכה בחול המועד, כיון דאין מערבין שמחה בשמחה. ויש מתירים לכתחילה:

- טז. שו"ת רשב"י (חלק א"ח סימן רנח):
- יז. שו"ת דברי מלכאל (חלק ד סימן ח).
- לכאורה יש לומר דסבירא ליה דעיקר החינוך הוא ע"פ שיטת התרגום המיוחס ליונתן בן עוזיאל, היינו קביעת מזוזה כ"ל:
- יח. שם משמואל (בראשית תרע"ג):
- יט. חידושי ר' עקיבא אייגער עה"ת (בפרשת ר"ה מי האיש) ומביא ראיה, מדאמרו חז"ל דדוקא הלוקח אשה חדשה חוזר מעורכי המלחמה, אבל לא המחזיר גרושתו, מדכתיב כי יקח איש אשה חדשה (לקמן כה, ה) ה"ה הכא כתיב מי האיש אשר בנה בית חדש, יש לומר דהיינו דוקא בית חדש, אבל לא המחזיר ביתו, ודו"ק:
- כ. שו"ת אבני נזר (חלק י"ד סימן שפד אות ט):
- כא. שדי חמד (מערכת חול המועד אות כג) בשם ספר מנחת פתים (סימן תקמז):
- כב. שו"ת אבני נזר (שם), שו"ת שאילת ישורון (חלק א סימן ח), כף החיים (סימן תקמז ס"ק ט):

מצפים לישועת ה' כהרף עין והיה בעיניהם כחטא ועון לבנות בתים ולנטוע כרמים בחו"ל, עד שנאמר להם מירמ"ל עפ"י ה' שאין תשועתם ממחרת קודם ע' שנה. ומינה גאולתנו העתידה שנסתם קיצה וכל יומא זמנה הוא, נתבונן מזקינינו שלא לבנות בתים ולנטוע כרמים בחו"ל. אך כל זה לבנות ללא צורך, אבל צרכינו מרובים ושיבתינו מצער והגלות ארוך עלינו נראה דאין להקפיד בכיוצא בזה, וטוב שיחנוך הבית בתורה ובתפלה זמן מה כי היא חיינו ואורך ימינו והיה זה שלום, עכ"ל:
- יב. מג"א (שם), שו"ת דבר משה (חלק א י"ד סימן פח):
- יג. ירושלמי (סוטה שם), שו"ת אפרקתא דעניא (סימן קנב ד"ה ולענין), שו"ת תורה לשמה (סימן תפד), שו"ת חיי יעקב (י"ד סימן ז):
- יד. פלא יועץ (שם):
- טז. שו"ת לבושי מרדכי (חלק א"ח סימן קא):

המקורות במדרשים, והתם קאי רק על פירוש הפסוק 'ולא חנכו' מהו: יא. שו"ת באר שבע (סימן עב). ז"ל החת"ם סופר (שו"ת י"ד סימן קלח) "ואולי בבונה בית אבנים שלא לצורך להרחיב לו משכנות בח"ל ולהתיישב מן הגאולה, בכיוצא באלו הרי בנינו סכנה ואינם מצוה להגן, והה"נ המרחיב דעתו לבנות במקום שלא היה שם בית כדי להוסיף ושיבת חו"ל, דידיעת ההפכיים, א' כי היכי דאיכא מצוה בארץ ישראל בבתיים טפי מדקלי משה בהיפוך בחו"ל, אבל בעו"ה באורך הגלות כי לא נשא הארץ לשבת אותו וישמחו אלי גיל כי ימצאו מקום פנוי לבנות עליו בית ומצוה רבה נמי עבד להמציא מקום דירה לשה פזורה עד שקיף ה' וירא, וכו', לדעתי איכא מצוה וכדי להגן. והנה ירמ"י אמר בנו בתים ושבו וגו', נראה מזה שהיה בני הגולה

- השאלות דרב אחאי גאון (פרשת בראשית):
 - ה. תנחומא (בראשית סימן ג), אבן עזרא (תהלים ל, א) דמזמור זו חיברו דוד אחר שגמר לבנות ביתו בית ארזים. רד"ק (יחזקאל מז, יא):
 - ו. מג"א (סימן תקסח ס"ק ה):
 - ז. שו"ת צמח צדק (מילואים סימן כט):
 - ח. פלא יועץ (ערך בנין):
 - ט. יד אפרים (סימן תקסח על מג"א ס"ק ה), משמרת שלום [ר' שלום שכנא] (חלק ב כרך א י"ד סימן רמו אות ו) ומביא ראיה מדברי התנחומא הנ"ל דחיוב הוא כמו סעודת שבת, יד אליהו (פוליס אות ח סיף ה):
 - י. תשב"ץ קטן (סימן קע בהלכות חנוכה), גליון מהרש"א (י"ד סימן שצא אות א).
 - [אמנם לכאורה לפי שיטת התרגום המיוחס ליונתן, אין חיוב כולל לעשות סעודה, כיון דעיקר החנוכה היינו קביעת המזוזה, וא"כ אין לנו עוד מקור להסעודה מה"ת. אך ל"ל דאינו חולק על ענין הסעודה, ונלמד
- א. תרגום ירושלמי המיוחס ליונתן בן עוזיאל (בפרשתו), שם משמואל (בראשית תרע"ג) ז"ל, "אבל עיקר חנוכת הבית היא קביעת המזוזה":
- ב. ירושלמי (סוטה פרק ח הלכה ב), פירוש רבי סעדיה גאון (ד"ה מ"י), רש"י (ד"ה ולא חנכו), אבן עזרא (ד"ה חנוכה), רבינו בחיי (ד"ה מ"י), ספר החינוך (מצוה תקנז):
- ג. זוהר הק' (ויקרא ג), וז"ל שו"ת חיי יעקב [לנדא] (י"ד סימן ז) "דאין לומר שהזוהר מתייחס למנהג בעלמא, דכיון שיצא מפי הגבורה דברי אלוקים חיים הן, ודבר חי וקיים לעולם, עכ"ל. וי"ל בספר השרשים לר' יונה אבן ג'נאח (תשרי חן) ולא חנכו וגו', פירושו עשו בו סעודת חינוך הבית. וביתר ביאור פירש כן בספר השרשים להרד"ק (ערך חנוך) ח"ל, כי התחלת האכילה בבית החדש יקרא חינוך כמו שיקרא התחלת הלימוד בערב, ומנהג הוא שעושין סעודה ושמחה באכילה הראשונה שיאכלו בבית חדש, עכ"ל: ד. עמק שאלה להנצי"ב פירוש על

הגאון הגדול ר' אברהם צבי הכהן שליט"א

ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך... ושמרת לעשות ככל אשר יאמר לך (דברים י, י)

"ככל אשר יורוך" – כיצד יש לנהוג במחלוקת הפוסקים

א, דאלו אוסרין, ואלו מתירין ואוכלין, ואוכל בחשאי אפילו בבבל, אם דעתו לחזור ולהמנות עם אנשי מקומו, ואף על פי שהוא חלב דאורייתא, לדברי בני בבל. והנה במקומו של רבי אליעזר חוברין עצים לעשות פחמין לעשות אזמל, ולא מיחו בידם חכמים, לפי שהן עושין כדברי רבם. ובפרק כל הבשר (תולין קטז, א) אמרין-לוי איקלע לבי יוסף ורישבא. איתניא ליה רישא דטוסא בחלבא, ולא אכל, ולא אמר להו ולא מידי. כי אתא קמיה דרב, אמר ליה-אמאי לא תשמתינהו. אמר ליה-אתריה דר' יהודה בן בתירא הוה, ואמינא-דילמא דרש להו כרבי יוסי הגלילי, דאמר-יצא בשר עוף שאין לו חלב. וכן רבים. ומן הדרך הזה כל שנהגו לעשות כל מעשיהם על פי אחד מגדולי הפוסקים, במקום שנהגו לעשות כל מעשיהם

כתב בשו"ת הרשב"א (ח"א סי' רב"ה): "עיקר דברים אלו, יש בהן חלוקין. שאין כל הפוסקים והחכמים שוים, ולא כל המקומות שוים מן הדין. כיצד שורת הדין, אם שנים הפוסקים באחו, זה אוסר וזה מתיר, אם נודע האחד גדול בחכמה ובמניין ויצא שמו כן, והולכין אחריו בין להחמיר בין להקל. היו שניהם שוין, ולא נודע מי גדול משניהם, בשל תורה הולכין אחר המחמיה, דהוה ליה כספיקא דאורייתא, ובשל סופרים הולכין אחר המקל, וכדאיתא בריש פרק קמא דעבודה זרה, ומי שסומך על המקל בשל תורה, עובה. וזה מאותן שטאמר עליהן (הושע יב, ג)-'ומקלו יגיד לו, כמו שאמרו (פסחים גב, א). אבל אם היה רב אחד במקום ולמדו, הן הולכים אחר דבריו. וזה חלוקת ארץ ישראל ובבל בתרבתא דאיתרא (פסחים

על פי הלכות הרב אלפסי זכרוננו לברכה, ובמקומות שנהגו לעשות כל מעשיהם על פי חבור הרמב"ם ז"ל, והרי עשו אלו הגדולים כרבם. ומיהו אם יש שם אחד חכם וראוי להוראה, ורואה ראיה לאסור מה שהם מתירין, נוהג בו איסור. שאין אלו כרבם משם. דבמקום רבם, אילו יעשו שלא כדבריו, יקלו בכבוד רבם במקומו. כתרבתא דאיתרא דבארץ ישראל, שלכם נוהגין בו התה, כרבם שלמדו-כל חלב' (ויקרא י"ז, ט), לרבות חלב שעל הקרב. עכ"ל.

וכן כתב הבית יוסף (שו"ת אבקת חובל סי' ל"ב): "הלא דברים קל וחומר, ומה אם בית שמאי דאין הלכה כמותם, אמרו (עניינין ג, א)-'אי כב"ש כקוליהון וכחומריהון, הרמב"ם ז"ל אשר הוא גדול הפוסקים, וכל קהלות ארץ ישראל והאראביסטאן והמערב נוהגים על פיו, וקבלוהו עליהם לרבן, מי שיהנוג כמוהו בקולותיו ובחומרותיו, למה יכפוהו לזוז ממנו. ומה גם אם נהגו אבותיהם ואבות אבותיהם, שאין לבניהם לנטות ימין ושמאל מהרמב"ם ז"ל".

ומצינו שכתב בשו"ת צמח צדק (הקדמות סי' ט) בתוך משא ומתן בענין טרפות: "אחר שיצא לאור החבור הגדול של הרב בית יוסף והשו"ע שלו, ואחרי ה' הרב [הרמ"א] בהגהת שו"ע, ונתפשטו חזוניהם בקרב כל ישראל, אין לנו אלא דבריהם".

המשך בעמוד הבא <<<

דברי ה' וכתב ונעו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו... תניא רבי שמעון בן יוחי אומר חס ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו אלא מה אני מקיים ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו, שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד."

תשובה לכך מצינו בדברי החזון איש (שבועות סי' כ"ג ס"ק א, ד): "נראה, דהא דאמר דבשל תורה הלך אחר המחמיה, אינו אלא בשאין אחד מהם רבו. אבל אחד מן החכמים הוא רבו, הלך אחריו אף להקל. ומקרי רבו כל שהוא קרוב לו ושומע שמעויותיו תמיד ברוב המצות. ובוה אם יש שני חכמים קרובים לו, רשות בידו להחזיק בהוראותיו של אחד מהם, ולהחזיקו כרבו... ודין זה בין בחיי החכם ובין לאחר מותו, כל שידועות הוראותיו והלכותיו מפי תלמידיו או מפי ספריו. והנה רשאים להלך אחר רבם אף להקל בשל תורה, ואפילו החולקים עליו הם הרבים, כל זמן שלא היה מושב בית דין ודנו זה כנגד זה והכריעו את ההלכה."

עבדיו יגזלו

מחילת עונות ע"י שתיית לחיים

היה זה ביומי דחנוכה, נר ג-כ"ז טבת, יומא דהילולא של הרה"ק בעל באר מים חיים ז"ע. הסבנו אחר תפילת שחרית ללחיים טיש במחיצת כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע לכבוד יומא דהילולא רבא. רבינו ברוך על המזונות ושתה מן היי"ש. אחר זאת פתח ואמר: הנה אחז"ל (סנהדרין א) "לעולם יראה דיין עצמו אילו גיהנום פתוחה לו מתחתיו". ובמהר"ם שיף אומר דבר פלא "ועכשיו שותים יין שרף במקום גיהנום פתוח". וביאור הכוונה בדרך רמז עפ"י מה שידוע מהרה"ק מהרי"א מזידיטשוב ז"ע, שאמר ש"בשעה שישאל שותים לחיים הקב"ה מוחל עונותיהם של ישראל". ועפ"י גיהנום הוא שורף ומבער ומטהר העונות, ויין שרף הוא ג"כ שורף ומטהר עונות כאשר יושבים ושותים בצוותא-כאמור. ועפ"י יש לבאר דברי המהר"ם שיף, שבמקום גיהנום פתוח יש טהרת העונות ע"י יין שרף.

[אגב הכי אציין ששמעתי מהר"ם שיף זה מהגאון החסיד ר' נחום מאיר גערמאן, שאמר לתלמידיו שמזה רואים ששתיית יי"ש מטהרת מעונות. וכשהראתי הדברים לפני הגאון ר' יעקב מאיר שטון כאשר דיבר מעניין קידוש בשבת בבוקר, אמר לי שהפשט הפשוט הוא בדרך תוכחה. שמחמת ירידת הדורות במקום שמול עיני הדיינים יאה גיהנום פתוח וידונו באימה ויראה, הם שותים יין שרף... אך כאמור ביאר הנחל יצחק מאמר זה באופן זכות].

שמעתי מיהודי ת"ח ויר"ש מייקרי קרית דשופריא, שה' כל שנה מסתופף בצלו של אחד מהצדיקים ז"ע בירושלים. שנה אחת מאיזה סיבות היה צריך להיות בשמחת תורה בבני ברק ולא יכל להיות בירושלים, והיה מר לבו על שהוצרך להיות רחוק מצלו של רבו, וכמעט שהגדיר זאת "מין שווארצע שמחת תורה". במנחה בש"ת הקרה ה' והגיע אל רבינו הנחל יצחק ז"ע, ושמע איך משתפך אל ה' במזמור לדוד ה' אורי בניעילת ירח האייתנים, ונתעורר מאוד ברגשי אהבה להשי"ת ואש קודש. וכל השנים נשאר לו רושם מזה באומרו, שמוטב היה לו להיות בב"ב, ולו רק כדי לשמוע "לדוד ה' אורי" מרבינו ז"ע.

"באור פניך יהלכון", שכל הליכותם הוא באור פניך, היינו שיועדים שפל מצבם, שמצדם אין להם כלל במה לזכות ביום הדין, רק בטחונם בגודל רחמיו שגלגל עלינו מדת הרחמים. וזה הפי' "באור פניך", באור פנים של רחמים וזה הישועה שזוכים לאהבת ה'. וזה כוונת המדרש "אורי בר"ה וישעי ביה"כ", שע"י שמתבוננים באהבת השי"ת, היינו "אורי", מזה יבינו יקרת אהבתו בנתינתו לנו יוה"כ לתקן כל אשר פגמנו, ולמען "נושע" בו בכל מיני ישועות בגוף ובנפש. ולפי דבריו מתפרש כך ע"י "אורי", שמתבוננים בחסדי ה', עי"ז זוכים ל"ישעי", לישועת ה'. וכך הם דברי הרה"ק רי"ל אייגר בספר אמרי אמת, ה' אורי וישעי ממי אירא, שזמה עצמו שהשי" מאיר בלב את כח החיוק מזה בא הביטחון".

אבל מאז כבר קמו פוסקים נוספים לכלל ישראל, ובפרט המג"א והט"ז והבאים אחריהם. ובפולין ובפרט אצל תלמידי הבעש"ט וההולכים בדרכיהם-היה נהוג לפסוק כהמג"א, וכך נהג הגה"ק בעל התניא, שיסד את השו"ע שלו על פי פסקי המגן אברהם.

ובדור האחרון, אחר שרבו המחלוקות בין הפוסקים האחרונים, התקבל גם ספר משנה ברורה של הגאון הצדיק בעל החפץ חיים ז"ע לפוסק אחרון שהלכה כמותו.

ועדיין השאלה קיימת, איך צריך לנהוג במה שנחלקו בו הפוסקים והמורים שאחרי המשנה ברורה, ואף בדורנו, שנתקיימו בנו בעוה"ר דברי רשב"י (שבת דף קל"ח ע"ב) עה"פ בעמסו: "הנה ימים באים נאם ה' אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב לחלם ולא צמא למים כי אם לשמע את

מנחל המועד

ניצוצי אורה ואבני דרך בנתיב הזמן

"אורי וישעי" (ב)

ובדומה לזה בסידור המקובל הר"ש מראשקוב כתב, "כל האומר מזמור כ"ז לדוד ה' אורי" מר"ח אלול עד אחר שמחת תורה ערב ובוקר דבר יום ביומו, מובטח שמוציא שנותיו בטוב ומבטל מעליו כל גזרות קשות ורעות ויוצא בדימוס זכאי בדין ועי"ז יכניע כל המקטרגים". [אגב, מב' מקורות הנ"ל נראה, שהמנהג לומר גם בשמחת תורה כמנהג רבוה"ק, ולא דוקא בשמיני עצרת בחו"ל].

מנהגי ואופני אמירתו

המנהג לאומרו בשחרית אחר שיר של יום, ואומרים קדיש ואח"כ וממשיכים קוה אל ה'. ובמנחה אומרים אחרי קדיש תקבל, ואומרים קדיש, ואח"כ אומרים 'עלינו לשבח'. וכשיש קריאת התורה, בין בשחרית, ובין במנחה-בשבת ותענית ציבוי, אומרים אותו בפתיחת הארון קודם אמירת בריך שמי'.

המנהג הקדום לאומרו בכל פעם פסוק בפסוק במתינות. מ"מ בשנים המאוחרות מחמת חלישות הדורות, הנהיגו רבוה"ק לאומרו פסוק בפסוק רק בשבתות וימים טובים, ובשאר הימים אומרים אותו בצוותא ובקול רם.

טעם וסגולת אמירתו בימים אלו

טעם המנהג לומר מזמור זה בחודש אלול, הוא ממדרש שוחר טוב, שדורש "אורי בר"ה, ישעי ביה"כ". וכן כי יצפני בסוכו', מרמז על סוכות. ה"ל המדרש, "אורי בר"ה, ישעי ביה"כ. ממי אירא, עזי חמרת-יה. 'בקרוב עלי מרעים', אלו שרי אוה"ע. לפי ששרי אוה"ע באין ומקטרגין על ישראל לפני הקב"ה, אלו עובדי ע"ז ואלו עובדי ע"ז, אלו מגלי עריות ואלו מג"ע, אלו שופכי דמים ואלו ש"ד, מפני מה אלו יורדין לגיהנום ואלו אין יורדין לגיהנום, 'צרי ואויבי לי', בימות החמה שס"ה השט"ן גימ' שס"ד, שכל ימות השנה השטן מקטרג, וביוה"כ אינו מקטרג. אמרו ישראל לפני הקב"ה 'אם תחנה עלי מחנה' של ס"מ, לא ירא לבי' שהבטחתי בזאת' יבוא אהרן אל הקודש.

וכן כתוב בספה"ק ששם הוי"ה מוזכר במזמור הזה י"ג פעמים, כנגד י"ג מדות של רחמים שמזכירים בימי הרחמים והסליחות.

בספר שערי רחמים (ד) לר' חיים הכהן תלמיד מהר"ח כתב, "כל האומר המזמור מר"ח אלול עד שמחת תורה, אפי' גזירה רעה נתונה על האדם מן השמים יכול לבטלה".

מה טוב ומה נעים להאיש הישראלי, שה' אלוקיו עמו, וסמוך לבו בטוח בו. בכל עת הוא מפקח עליו ומשמרו מכל צרה וצוקה. הוא אורו וישעו, ועל כן ממי וממה יש לו לירא ולפחד. אשריו ואשרי חלקו.

לְדוֹד הַיְיָ אֹרִי וְיִשְׁעִי

ה' אורי: מובא במדרש, משל לאדם שמדליק את האור, אינו יכול לומר לאוהבי אני נתון לשונאי איני נותן, אבל הקב"ה אומר דוד המלך "אורי וישעי", אורי שלי, ולא של הרשעים. אורי וישעי: באבן עזרא מביא פי' א' "אורי בלילה ישעי ביום". והפי' בזה, שלפעמים ירא אדם מצרה שיתרגש עליו בלילה בפתע פתאום, ולא יוכל לעמוד כנגדו. ונגד זה אמר דוד ה' "אורי" שמאיר לי את החשכה. אבל נגד צרה צוורה של חיל רב לא יועיל אור, שהרי כוחו מועט כנגדם. וע"ז אמר דוד "ישעי" שמושיעני מצרתי.

יעמדו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגליון

ידידנו הנכבד הרה"ח ר' שלום אליעזר ראטטער שליט"א לרגל נישואי בתו למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיאה הבנין עדי עד ויראה מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

ידידנו הנכבד הרה"ג ר' אלטר גרשון קנאלל שליט"א לרגל נישואי נכדתו בת לבנה הרה"ח ר' חיים מאיר שליט"א למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיאה הבנין עדי עד ויראה מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

ידידנו הנכבד הרה"ח ר' יעקב ריבל שליט"א לרגל נישואי בנו הבה"ח כמר דוד נ"י למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיאה הבנין עדי עד ויראה מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר החתונה תתקיים בעו"ה ביום ב' ד' כי תצא בעיר בית שמש